

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ε'

8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1927

ΑΡΙΘ 15

Η ΑΘΕΪΑ ΚΑΙ Ο ΥΛΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΟΙ ΘΕΩΡΙΑΙ

Β'

3ον. Ἡ ἀθεΐα καὶ ὁ ὕλισμὸς ἀπὸ τοῦ Χαϊκκελ
καὶ ἐξῆς.

Κατὰ τῆς ὑλιζούσης ταύτης λαϊκῆς φιλοσοφίας ἀγωνίζεται μὲν ἡ ἀπὸ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐδρῶν διδασκομένη (λ.χ. Adickes, Paulsen, Looss), ἀλλ' αἱ λαϊκαὶ μάζαι, καὶ δὴ ἡ ὀργανωμένη τάξις τῶν ἀκτημόνων (προλεταρίων), ἱκανοποιοῦνται ὁσημέραι βαθύτερον καὶ εὐρύτερον ἀπὸ τὴν ὑλιζοῦσιν ἐκείνην φιλοσοφίαν. Ἰδίᾳ δὲ λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος κυρίως μὲν διὰ τοῦ Χαϊκκελ (Haeckel) ἐν μέρει δὲ καὶ διὰ τοῦ Ostwald, ἡ ἀθεΐα καὶ ὁ ὕλισμὸς κατακτοῦν τάχιστα ἀπιστεύτως πολὺ ἔδαφος. Ἰκανοποιοῦντες τὴν εἰς ἐνότητα τείνουσαν φυσικὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ ἀνέπτυξαν οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες θεωρίας ἐνιζούσας (Monismus) καὶ δὴ ὁ μὲν Χαϊκκελ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὕλης (substancialismus), ὁ δὲ Ὁστβαλδ ἐπὶ τῆς δυνάμεως (Energismus). Ἀμφότερα δὲ τὰ φιλοσοφήματα ταῦτα, ἀρχομένου τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἐνοῦνται εἰς «ἐνιαίαν, νεωτέραν περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν», τὴν ὁποίαν ἐπισήμως ἀντιπροσωπεύει ὁ *σύνδεσμος τῶν ἐνιζόντων*.

Ἡ νεωτάτη αὕτη τοῦ ὕλισμοῦ φάσις στηρίζεται ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς χημείας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς φυσικῆς (Ostwald) καὶ τῆς βιολογίας (Χαϊκκελ). Ἐμφανίζεται μὲν λοιπὸν ἐν τῷ ὕλισμῷ τούτῳ ἡ ἐννοία τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὅμως χωρὶς νὰ ἐρευνηθῇ αὕτη καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ὄψεις καὶ χωρὶς κατ' ἀκολουθίαν νὰ συναχθοῦν ἐξ αὐτῆς τὰ πορίσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα καθίσταν ἀδύνατον τὴν θεωρίαν τοῦ ὕλισμοῦ, ὡς συνέβη κυρίως παρὰ τῷ μαθητῇ τοῦ Χαϊκκελ, παρὰ τῷ Driesch, ὅστις εἶναι ὁ κύριος ἰδρυτὴς τῆς νέας θεωρίας περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς (Neovitalismus). Ἐκ τῆς ἀτελοῦς δὲ ταύτης ἐρεῦνης προέκυψαν πλείσται οὐσιώδεις ἀντιφάσεις. Καὶ ὁ νεώτατος δὲ οὗτος ὕλισμὸς παραμένει, μεθοδικῶς κρινό-

μενος, ἀπολύτως *δογματικὸς*, οἷος ὑπῆρξε καὶ ὁ παλαιότερος. Οὐδεμία ἐπιστημονικὴ ἐπιφύλαξις, οὐδεὶς δισταγμὸς, πλήρης ἔλλειψις τῆς συνειδήσεως τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρώπινης γνώσεως παρατηρεῖται εἰς τὸν ἐνιζόντα τοῦτον ὕλισμὸν καὶ δὴ παρὰ Χαϊκκελ. Πλήν δὲ τούτου, καθὼς ὁ παλαιότερος, οὕτω καὶ ὁ νεώτατος ὕλισμὸς ἀπορρίπτει πᾶσαν φιλοσοφικὴν παράδοσιν καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐπιδιώκει νὰ φιλοσοφήσῃ ὅλας ἀπροκατάληπτος. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο παρέχει μὲν βεβαίως εἰς τὸν ὕλισμὸν τοῦτον ζωηρότητα καὶ γοητείαν, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν ἱστορικῶν φιλοσοφικῶν γνώσεων γεννᾷ σπουδαῖα σφάλματα, τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔχουν ἐξελεγχθῆ. «Τὸ γεγονός δὲ ὅτι ἡ ἡμιφιλοσοφία αὕτη ἔσχε τεραστίαν ἐπιτυχίαν, ἀποδεικνύει σαφῶς τὴν κατάπτωσιν τῆς φιλοσοφίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ τὸν ἐρασιτεχνικὸν αὐτῆς καὶ δημαγωγικὸν χαρακτήρα» (Bergmann). Ὁ νεώτατος οὗτος ἐνιζὼν ὕλισμὸς συνδέεται στενῶς πρὸς τούτους μὲ τὸν παλαιότερον ὕλισμὸν καὶ διὰ τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ δύο διεξήγαγον κατὰ τῆς θρησκείας ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῆς Χριστιανικῆς. Διὰ τοῦ Χαϊκκελ ἡ ἀθεΐα διεδόθη καταπληκτικῶς. Κατὰ τὸ ἔτος 1899 ὑποχωρεῖ κάπως ἡ παλαιὰ *Διαθήκη τῶν ὕλιστῶν*, τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ Βύργερ «Δύναμις καὶ ὕλη», καὶ παραχωρεῖ τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῆς εἰς τὴν *Καينὴν Διαθήκην*, εἰς τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ Χαϊκκελ «Αἰνίγματα τοῦ κόσμου». Ἐνεκα τοῦ σφοδροτάτου πολέμου, τὸν ὁποῖον ὁ Χαϊκκελ διεξάγει ἐν τῷ βιβλίῳ οὕτῳ κατὰ πάσης συντηρητικῆς δυνάμεως, ἐνυπαρχούσης ἐν ἄλλαις φιλοσοφικαῖς θεωρίαις, τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπέβη ἔκτοτε ἡ κατ' ἐξοχὴν *ισοὰ βιβλος* τῶν παντὸς εἴδους ἄκρων σοσιαλιστῶν.

Μεχρι τοῦ 1914 τὸ βιβλίον τοῦτο εἶχε μεταφρασθῆ ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς 24 ἄλλας γλώσσας καὶ ἐκυκλοφόρησεν εἰς 300000 ἀντιτύπων. Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ἡ χρῆσις πλείστων λατινικῶν ὄρων, οἱ ὁποῖοι καταπλήσσουν τὸν λαϊκὸν καὶ τὸν ἐμποδίζουν νὰ εἰσδύσῃ βαθέως εἰς τὰ ζητήματα, πρακτικῆ

πολιτική δημαγωγία, ἡ χρῆσις ἀνασχυντοτάτων βλασφημιῶν (λ. χ. «Ὁ θεὸς εἶναι ἀεριοειδὲς σπονδηλωτῶν ζῶον»), ταῦτα πάντα εἰς χρόνους, καθ' οὓς ἐν γένει ὁ ὕλισμὸς εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας, κατέστησαν τὴν ἐνίζουσαν ἡμιφιλοσοφίαν τοῦ Χαϊκκελ τὴν κατ' ἔξοχὴν λαϊκὴν φιλοσοφίαν. Τοῦ βιβλίου τούτου τὸν ἀριστον καὶ τελεσιδικὸν χαρακτηρισμὸν (κατὰ τὸν Bergmann) ἔδωκεν ὁ φιλόσοφος Paulsen γράψας: «Μόνον μὲ καταρλέγουσαν τὸν ἀναγνώστην ἐντροπὴν ἡμπορεῖ νὰ ἀναγνωσθῆ τὸ βιβλίον τοῦτο». Σύνγχρονος δὲ ἡμῶν φιλόσοφος, ὁ Bergmann, ἐπιλέγει περὶ Χαϊκκελ τὰ ἑξῆς: «Λυπεῖ τινα τῶ ὄντι βαθύτατα, ὅτι πνεῦμα τόσον πλούσιον, τόσον εἶρῃ ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς λεγεῶνος τῶν νέων χωρὶς νὰ ἔχη σταθερὸν ἠθικὸν ἔνστικτον. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὅτι τὴν ἱκανοποιεῖ ἡ ἡμιφιλοσοφία τοῦ Χαϊκκελ».

4ον) Ἀναίρεσις τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας.

Ἄλλ' ὅμως τὸ τέλος τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος ἐγέννησε καὶ τοὺς πολεμίους τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας, οἵτινες τὴν σήμερον δύνανται νὰ θεωρηθοῦν νικηταί.

Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐγέννησαν τὸν ὕλισμὸν. Αἱ αὐταὶ καὶ τὸν φονεύουν. Ὁ ὕλισμὸς πληττόμενος *διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὀπλων* θανατοῦται. Ἄς παραθέσωμεν λοιπὸν ἐνταῦθα τὰς κυριωτάτας κατὰ τοῦ ὕλισμοῦ ἀποδείξεις.

Εἰς τῶν θεμελιωδῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ὕλισμοῦ εἶνε ὁ ἑξῆς: Ὅσω μεγαλύτερος καὶ λεπτοφυέστερος ὁ ἐγκέφαλος, τόσω σπουδαιότερος ὁ νοῦς. Κατὰ τοὺς ὕλιστὰς ἡ γνώμη αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία ἀρχὴ εἶνε τὸ σῶμα, τὸ δὲ πνεῦμα ἐξαργάται ἐξ αὐτοῦ. Γενικευομένη δὲ ἡ πρότασις αὕτη ἀνάγει τὴν ὕλην ἐν γένει εἰς τὸ κύριον καὶ πρωταρχικόν, τὸ πνεῦμα ἐμφανίζει ὡς ἐπιγέννημα, προῖον ἐρείνης. Ἄλλ' ἡ ἰσχύρισις αὕτη τοῦ ὕλισμοῦ ἀντιστρέφεται σήμερον. Ὅσω δηλαδὴ μεγαλυτέρα καὶ εὐγενεστέρα ἡ διάνοια, τόσω μεγαλύτερος καὶ λεπτότερος ὁ ἐγκέφαλος: δύνανται τις ἀδιστάκτως νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι τὸ πνεῦμα διέπλασε χάριν ἑαυτοῦ τὸν μεγαλύτερον καὶ λεπτοφυέστερον ἐγκέφαλον. Οὕτω λοιπὸν τὸ σῶμα ὑποβιβάζεται εἰς δευτερεύοντα, ὑπηρετικὸν παράγοντα, τοῦ ὁποίου τοῦλάχιστον ἡ μορφή ὑπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νοῦ. Οὗτος δὲ ἀνιψοῦται εἰς αὐτοτελῆ τοῦ κόσμου ἀρχὴν, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ ἰσχυροτέρα τῆς ὕλης, τῆς ὁποίας ὅμως ἔχει ἀνάγκην ἵνα ἐκδηλωθῆ ἐν αὐτῇ. Ἡ ἀνατομία τοῦ ἐγκεφάλου ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις βαίνοσι

παραλλήλως: ἡ ψυχικὴ ἀνάπτυξις κάμνει λεπτοφυέστερον καὶ τὸν ἐγκέφαλον. Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ διανοομένου διαπλάσσεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον σύμφωνα με τοὺς σκοποὺς τοῦ πνεύματος, ἡ δὲ κτηθεῖσα οὕτω προδιάθεσις μεταδίδεται εἰς τοὺς μετέπειτα κληρονομικῶς. Οἱ σκοποί, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ὁ ἄνθρωπος, ἦτοι τὸ πνεῦμα, ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δηλαδὴ εἰς τὸ σῶμα, ἰσχύρουν κατ' ὄρισμένην κατεύθυνσιν. Εἰς δὲ τὴν ὕλην, ἡ ὁποία προσέλαβεν ἤδη μορφήν, ἡ διάνοια ἡμῶν διαβλέπει τὸ πνεῦμα ὡς τὴν ἐπικρατεστέραν τῶν δύο ἀρχῶν. Παρατηροῦμεν δὲ τοῦτο ἤχι μόνον εἰς τὸν ἐνόργανον κόσμον τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνόργανον φύσιν, λ. χ. εἰς τὰς κρυστάλλους μετὰ τὰς θαυμασίας γεωμετρικὰς αὐτῶν μορφάς, εἰς τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς, εἰς τὸν τρόπον τῆς γενέσεως τῶν χημικῶν οὐσιῶν. Πανταχοῦ διαβλέπομεν μορφήν καὶ νόμους.

Ἴσως δὲ δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ νεωτέρα περὶ ἀκτίμων θεωρία καὶ ἡ περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν στοιχείων θέλει ἀποδείξει, ὅτι ἡ ὕλη εἶναι δημιούργημα τῆς ἐνεργείας. Ἡ ὁδὸς ἡ ἀγούσα εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην φαίνεται πολὺ καλὰ παρεσκευασμένη. Εἰς ἐκ τῶν μεγάλων νόμων τῆς θεωρητικῆς φυσικῆς, ὁ περὶ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας καὶ ἀφθάρτου τῆς ὕλης, φαίνεται κλονιζόμενος. Ἡ μάζα οὕτως, εἰκάζουν πολλοὶ σήμερον, δύνανται νὰ μεταβληθῆ εἰς ἐνεργεῖαν καὶ ἡ ἐνεργεῖα εἰς μάζαν (Ἀἰνστάιν) Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν συντρίβει καὶ διαλύει τὴν ὕλην ἴσως ἀνακαλυφθῆ ἡμέραν τινα αὐτῇ ἡ πηγὴ τῆς πρώτης ἐνεργείας, ἐξ ἧς ἐξεπορεύθη ἡ ὕλη. Τότε δὲ θέλει τις ἀνακράξει: *Finis materiae*. Τὸ πνεῦμα ὅμως οὐδεὶς ποτε θέλει καταθρυμματίσει.

Εἰς τὰς κατὰ τοῦ ὕλισμοῦ ταύτας ἀντιρρήσεις, τὰς ἐκ τῆς φυσικῆς κυρίως προερχόμενας, διαφαίνεται βεβαίως ἡ ἐπίδρασις τῆς βιολογίας. Ἄλλὰ αἱ ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τῆς πρὸς τὸν ὕλισμὸν καὶ τὴν ἀθεΐαν ἐχθρικωτάτης, κατ' αὐτῶν ἀποδείξεις ἔχουσιν ἀκριβέστερον ὡς ἑξῆς: Ὁ H. Driesch ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ πειραματικῶς, ὅτι, ἐάν τις διχοτομήσῃ ὠάριον θαλασσίου ἔχινου κατὰ μὲν τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως κατ' οἰονδήποτε τρόπον, κατὰ μεταγενέστερον δὲ τι στάδιον κατ' ὄρισμένον τρόπον, γεννῶνται παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν δύο τέλει, ἀλλὰ μικρότερα ζῶα· ἀντιστρόφως δὲ δύνανται νὰ γεννηθῆ μεγαλύτερον τοῦ συνήθους ζῶον διὰ τῆς συγχωνεύσεως δύο φαρῶν. Τὰ γεγονότα ταῦτα, καθὼς καὶ ἄλλα, οἷον λ. χ. τὰ τῆς κληρονομικότητος, τὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ κλ., ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ ἐνόργανον ὄν εἶναι τι πλεόν ἢ μηχανή: διότι οὐδεμία δύνα-

ται να υπάρξει μηχανή, ἢ ὁποία διχοτομηθεῖσα νὰ δύναται νὰ ἀνελιχθῆ εἰς δύο μικροτέρας, ἀλλὰ τελείας μηχανάς. Ἀποδεικνύεται δὲ ὡσαύτως ἡ αὐτονομία τῶν γεγονότων τῆς ζωῆς ἐκ τῆς παραγωγῆς ἐνοργάνων ὄντων ἐξ ἑνὸς κυττάρου διὰ συνεχοῦς διαιρέσεως· τοιοῦτό τι δὲ ἀδύνατον νὰ συμβῆ εἰς μηχανήν τινα. Ὅτι ὁ ὄργανισμὸς δὲν ἔχει τὸν χαρακτῆρα μηχανῆς ἀποδεικνύει πλὴν τῶν εἰρημένων γεγονότων καὶ ἡ ἀνάλυσις τῆς ἀνθρωπίνης πράξεως. Πᾶσα δηλαδὴ πράξις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀτόμου, δηλαδὴ ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἐρεθισμῶν, τῶν ὁπίων μέχρι τοῦδε ἔχει λάβει πείραν τὸ ἄτομον καὶ ἐκ τῶν ἐξ αὐτῶν προελθόντων ἀποτελεσμάτων· πλὴν δὲ τούτου, ὡς γνωστόν, δύναται ἡ ἐλαχίστη μεταβολὴ τοῦ ἐρεθισμοῦ (π. χ. γραφικὸν σφάλμα εἰς τηλεγράφημά τι) νὰ ἔχη ὡς ἐπακολούθημα θεμελιώδη διαφορὰν ἀντιδράσεως καὶ τοῦναντίον διαφορώτατοι ἐρεθισμοὶ (π. χ. τηλεγράφημά τι εἰς διοφόρους γλώσσας) δύνανται νὰ προκαλέσουν ὁμοιωτάτας ἀντιδράσεις. Τὰ γεγονότα ταῦτα θὰ ἦσαν ἀδύνατα, ἐὰν τὰ ἐνόργανα ὄντα ἦσαν εἶδος μηχανῶν.

Τὰ ἐνόργανα λοιπὸν ὄντα δὲν εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον γεγονότα φυσικοχημικά· πλὴν τῶν γεγονότων τούτων εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἄλλος φυσικὸς παράγων, ἢ ἐντελέχεια ('Αριστοτέλης). Ἡ ἐντελέχεια δὲ αὕτη δὲν εἶναι τι ἐν τόπῳ ὑπάρχον, ἀλλ' ὅμως ἐνεργεῖ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ· ἢ ἐντελέχεια εἶναι ἀμετάβλητον μέγεθος καὶ δὴ ὑψίστη κατ' ἔντασιν ποιικιλία· τὸ νὰ ἀποδίδῃ δὲ τις εἰς σῶμά τι ἐντελέθειαν σημαίνει, ὅτι ἀποδίδει εἰς αὐτὸ σύνολόν τι δυνατοτήτων, τὸ ὁποῖον ὡς φυσικὸς παράγων εἶναι ἀδιαίρετος, μόνον δὲ διανοητικῶς δύναται νὰ ἐκφράσῃ τις αὐτὸ· Ἡ ἐντελέχεια ὁμοιάζει πρὸς τὴν παρὰ Πλάτωνι ἔννοιαν γένους, εἶναι ἢ αἰτία ἢ ποιῶσα τὸ ἄτομον καὶ ὑπάρχει ὑπεράνω πάντος ἀτόμου καὶ προσώπου. Ὁφείλομεν δὲ ν' ἀποδεχθῶμεν ὑπεράνω πάντος ἐπὶ μέρος τὴν ὑπαρξιν τῆς μᾶς ὁργανικῆς γενικῆς ἐντελεχείας, ἀντιστοιχοῦσης πρὸς τὴν ἐνιαίαν ὁλότητα τοῦ σύμπαντος.

Κατὰ τὴν ἐκ τῆς βιολογίας γεννηθεῖσαν νέαν ταύτην θεωρίαν περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς «ὑπάρχει ἀσφαλῶς πνεῦμα περιλαμβανόν πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἴσως δὲ μάλιστα πᾶν τὸ ζῶν ἐν γένει» (Driesch). Διότι ἡ ζωὴ ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ συγχρονισμένου ἐπιστήμονος τῆς σήμερον ὡς τι ὑπὸ πάσης ἐπιστήμης μέχρι σήμερον ἀκατάληπτον θαῦμα· σύγχρονα δὲ μεγάλα φιλοσοφήματα (Bergson λ.χ. καὶ Driesch) μᾶς παρουσιάζουν ἐμφαντικώτατα τὸ μέγα καὶ θεῖον β. θ. καὶ τὴν θεῖαν σκοτεινότητα τοῦ ζη-

τήματος τούτου. Ἡ ἀποδοχὴ διὰ τοῦτο τῆς ἐντελεχείας τοῦ πνεύματος ὡς παράγοντος τῆς ζωῆς οὐσιώδους εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ὁ ὕλισμὸς λοιπὸν, καθ' ἃ συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, πρέπει νὰ θεωρῆται σήμερον ὡς θεωρία διὰ παντὸς πεσοῦσα. Μετ' αὐτοῦ δὲ συγκαταρρέει καὶ ἡ ἀπόλυτος, ἢ ἄκρα ἀθεΐα. «Ἡ ὑπαρξὶς ὁλότητος ὑπαρχούσης ὑπεράνω πάντων τῶν ὑπαρχόντων προσώπων καὶ ἐντελεχείας ὡσαύτως ὑπεράνω πάντων τῶν προσώπων ὑπαρχούσης, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν λόγον ἐκείνης, δύναται κατὰ τὴν νέαν περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς θεωρίαν νὰ ὑποδειχθῆ, ἥτοι δι' ἐνδείξεων καλῶς νὰ στηριχθῆ. . . Ἐὰν λοιπὸν θελήσῃ τις νὰ ὀνομάσῃ πᾶσαν ἐμπειρικὴν στοιχειώδη ὁλότητα θεΐας ἐπενεργείας ἀποτέλεσμα, τὰς δ' αἰτίας αὐτῆς θεΐας δυνάμεις ἢ συντόμως *θεῖον*, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περὶ ὁλότητος διδασκαλίας τὸ θεῖον ὡς ὑπαρξὶς πραγματικῆ εἶναι ἀπολύτως ἀπόδεδειγμένον (Driesch 1924). Τὸ θεῖον ὅμως τοῦτο ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην δὲν καλύπτει βέβαια ἐξ ὁλοκλήρου τὸ περιεχόμενον τῆς ἐννοίας «Θεός». Διότι ἡ ἔννοια «Θεός» λογικῶς ἐξεταζομένη ὀφείλει νὰ περιλαμβάνῃ τὴν λογικὴν οὐσίαν πασῶν τῶν ἐννοιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πραγματικότητα ἀκριβῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον π. χ. ἡ ἔννοια «τετραπλευρὸν περιλαμβάνει τὰς ἐννοίας πάντων τῶν τετραπλευρῶν, τοῦ τετραγώνου δηλαδὴ, τοῦ ὀρθογωνίου, τοῦ παραλληλογράμμου. Ὡς γενικὴ δηλαδὴ ἔννοια, ἢ ἔννοια «Θεός» περιέχει ἐν ἑαυτῇ κεκρυμμένα ἅπαντα τὰ εἶδη. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι μεταφυσικαὶ σκέψεις, αἱ ὁποῖοι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως ὁλότητος ὑπεράνω τῶν προσώπων οὔσης, ἀναφέρονται εἰς μίαν μόνον ὄψιν τοῦ περὶ Θεοῦ προβλήματος καὶ λύουν αὐτὸ κατ' αὐτὴν θετικῶς. Ὑπάρχει λοιπὸν τι *θεῖον*, ὑπάρχει δηλαδὴ ἀδιαίρετος ἐμπειρὸς καὶ ὁλότης καὶ ὁ μεταφυσικὸς αὐτῆς λόγος. Ἡ ἰσχύρις αὕτη εἶναι ἀπολύτως βεβαία· ὅθεν, ὡς προείπομεν, ἡ ἀπόλυτος ἀθεΐα εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτος.

(ἔπεται τὸ τέλος)

Η ΚΡΙΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ζ'

Ὁ κ. Ν. Καζαντζάκης τὴν κρίσιν χαρακτηρίζων οὐχὶ ἐλληνικὴν, ἀλλὰ *παγκοσμίαν*, θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τεκμήριον τοῦ τέλους ἑνὸς πολιτισμοῦ, διότι ἐμφανίζει τὰ συμπτώματα κάθε τέλους. Τὰ συμπτώματα ταῦτα εἶνε ἡ *ἐλλειψις πίστεως*· «ὁ ὕλισμὸς θεωρεῖται ἡ ἀρτίωτέρα ἐξήγησις τῶν πάντων. Ἀντικρίζομεν, λέγει, μίαν ἀχαλίνωτον δίψαν τοῦ χρυσοῦ,

ένα κυνήγι τῆς προχείρου ἡδονῆς, καὶ μίαν ὑποταγὴν τοῦ πνεύματος εἰς τὴν μηχανήν. Δὲν ὑπάρχει ἠθικὴ, τιμὴ, δικαιοσύνη. Ψευτοζοῦμε ἀπὸ τὰ ἀκομεινάγια μᾶς παληᾶς ξεθωριασμένης κοσμοθεορίας, τὴν ὁποίαν δὲν πιστεύει πειὰ κανεῖς». Ὁ τελευταῖος πόλεμος ὑπῆρξεν ἰπλῶς μία ἐπιτάχυνσις τῆς ἀποσυνθέσεως.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγει, «μῆκαμε σ' ἕναν *μεσαίωνα*», δῆλ. εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἀρχουσα τάξις, ἢ τῶν ἀστῶν, «ξεπέφτει καὶ γκρεμίζεται», καὶ «μὰ ἄλλη, ἢ ἀδικουμένη, ἢ τῶν προλεταρίων, ἀγωνίζεται γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἐξουσίαν». Ὁ ἀγὼν αὐτὸς εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὰς ἀγριμαχίας, καὶ εἶνε προανάκρουσμα τῆς μεγάλης συγκρούσεως. Ἐκ τοῦ ἐνὸς ἡ Εὐρώπη, ἐκ τοῦ ἄλλου ἡ Ἀσία ἀφυπνιζομένη· καὶ εἰς τὸ μέσον ἡ Ρωσία, «τὸ αἵματηρὸ παράδειγμα τῆς σωτηρίας».

Ἡ σύγχρονος λοιπὸν παγκοσμία πραγματικότης, εἶνε, κατ' αὐτὸν, «ὁ νέος μεσαίωνας», ταύτην δὲ ζῆ κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ Ἑλλάς, καὶ τὸ καθῆκόν μας εἶνε, κατ' αὐτὸν, «νὰ ἐτοιμαζόμεστε γιὰ τὴ μπόρα». Τρεῖς εἶνε, λέγει, αἱ πράξεις τοῦ συγχρόνου παγκοσμίου μεγάλου δράματος: α) καπιταλισμὸς καὶ σοσιαλισμὸς· β) δικτατορισμὸς· γ) ἡ μεγάλη σύγκρουσις. Σήμερον εὐρισκόμεθα εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης, καὶ καθεὶς πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἐγκαίρως ποῖον μέτωπον νὰ ἐκλέξῃ. Εἶνε φυσικόν, κατ' αὐτὸν, ὅτι θὰ νικήσῃ ἡ τάξις «ποῖ πάει μπροστὰ πολεμῶντας καὶ συντρίβοντας ὅλες τὶς παληὰς φόρμες τῆς ζωῆς», καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φωτισθῇ ὁ λαὸς περὶ τῶν πραγμάτων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, φρονεῖ, ὅτι θὰ συμβῆ ἕν ἐκ τῶν δύο: ἢ οἱ ὀλίγοι ἐκλεκτοί, οἱ σήμερον σκορπισμένοι ἀνά τὴν Ἑλλάδα, «θὰ ἐνωθοῦν, θὰ ὀργανωθοῦν καὶ θὰ συναπαρθοῦν ἀπὸ μίαν πίστιν, καὶ τότε ἡ κυρίαρχος τάξις θὰ γονατίσῃ»· ἢ ὁ ἀγὼν τοῦ φωτισμοῦ θὰ γείνη ἀραιὸς καὶ χαλαρὸς ἕως ὅτου ἔλθῃ καὶ μᾶς καταλάβῃ ἀνετόμους ἢ θύελλα «καὶ τότε θὰ καθάρσῃ ἡ γῆ ἀπὸ τέτοιο ἄγος». Ἡ θύελλα λοιπὸν καταβαίνει—λέγει—καὶ πρέπει ὁ λαὸς νὰ φωτισθῇ α) ὡς οικονομικὴ ὁμὰς τί δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἔχει, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ πολεμήσῃ· β) ὡς ἄνθρωπος νὰ πλατύνη τὴν ἔννοιαν τῆς πατρίδος, τῆς θρησκείας, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἐλευθερίας· καὶ γ) νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν παγκοσμίαν κίνησιν, διότι αἱ ἀδικούμενα τάξεις τοῦ κόσμου θὰ σωθοῦν μόνον διὰ τῆς ὀργανώσεως.

Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν περὶ τὴν λογοτεχνίαν ἀσχολουμένων λογογράφων ἐπὶ τῆς κρίσεως ἠπροσεκλήθησαν νὰ γνωματεύσωσιν οἱ ἀκόλουθοι:

Ὁ ποιητὴς κ. *Κ. Παλαμάς*, καίτοι θεωρεῖ αὐτὸν ἀναρμόδιον νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῶν μεγάλων συγχρόνων ἐλληνικῶν προβλημάτων, ἐν τούτοις εὐρίσκει τρόπον νὰ ἐκφράσῃ τὴν κυρίαν ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος σκέψιν του. Ἀφ' ὅτου—λέγει—ἠρχίσασμεν νὰ ἀναγεννώμεθα ὡς ἔθνος, «ὅλο κάποια ρόδα περιμένουμε ν' ἀνθίσουν γιὰ νὰ μᾶς ξεναφέρουν τὸν Ἀπρίλη τῆς ἀρχαίας δόξης καὶ τιμῆς. Καὶ τὰ ρόδα δὲν ἔρχονται. Ἡ, ἂν κάμουν κάποτε ἀπὸ μακρὰ πῶς ξεμπίτουν ὡς εἶδος μουμπουκάκια, ἕνας ἐξαφαντικὸς ἀνεμοστρόβιλος τὰ συντρίβει, τὰ ἐξαφανίζει... Τὸ ζήτημα εἶνε νὰ πορευόμεστε στὸ δρόμο μας μὲ τέτοιο τρόπο πού νὰ δείχνωμαι πῶς καρτεροῦμε κάποια ρόδα πού εἶνε ἔτοιμα ν' ἀνθίσουν». Ἀλλοιῶτα λέγει, «εἴμαστε χαμένοι». Ὡς κάλλιστα ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης, ὑπὸ τὰ ρόδα ὁ ποιητὴς ἔννοεῖ τὰ εὐγενῆ τοῦ Ἕλληνο*ς ἰδανικά*, καὶ ὅτι ἡ ἐλληνικὴ ζωὴ ἐστερωμένη τῶν ἰδανικῶν τῆς, ἄγει εἰς τὸν ὄλεθρον.

Ὁ γνωστὸς λογογράφος κ. *Π. Νιρβάνας* φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς σημερινῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος δὲν δύναται νὰ κυριολεκτηθῇ ἡ ἔννοια τῆς «κρίσεως» διότι «κρίσις ὑπάρχει ἐκεῖ, ὅπου προὑπῆρξε μία μικρὰ ἢ μεγάλη ἀκμή». Μᾶλλον πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπάρχουν μόνον *συμπτωματικαὶ καταστάσεις*, καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν, «ἕως ὅτου σχηματισθῇ καὶ εἰς τὸν κόσμον μας μία συνείδησις ζωῆς, μία ὀργανωμένη ζωὴ, εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ ἐθνικοῦ μας ὀργανισμοῦ». Ἴσως θὰ ἠδύνατο ἡ σημερινὴ κατάσταση νὰ χαρακτηρισθῇ, κατ' αὐτὸν, γενικώτερον ὡς μία *ἠθικὴ κρίσις*, ἢ «*ἠθικὴ ἀναπηρία*», εἰς τὸ πλάσιον τῆς ὁποίας θὰ περιλαμβάνοντο ἡ πολιτικὴ, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ἦτοι ἐπιστῆμαι, γράμματα, τέχναι, θέατρον. Ἡρωϊκὸν φάρμακον κατὰ τοῦ φαινομένου τούτου δὲν ὑπάρχει. Μόνον εἰς τὴν *ἐκπαίδευσιν* δύναται τις νὰ ἀποβλέψῃ. Αὐτὸ εἶνε, λέγει, «τὸ βασικὸν ἐλληνικὸν ζήτημα τῆς παρουσίας στιγμῆς». Διὰ τοῦτο, φρονεῖ, «τὸ πλέον ἀξιοσέβαστον ἰδεολογικὸν κίνημα καὶ τὸ περισσότερον σημαντικόν, πού ἔγεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως, εἶνε τὸ γλωσσοεκπαιδευτικὸν κίνημα πού συνεχέντρωσε κάτω ἀπὸ τὴν σημαίαν του τὰς καλύτερας ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις τοῦ τόπου». Τὸ σχολεῖον πού ἔφθειρε τὴν Ἑλλάδα, τὸ σχολεῖον θὰ τὴν σώσῃ». Διότι αὐτὸ θὰ μορφώσῃ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, θὰ δημιουργήσῃ τὴν ἠθικὴν ἀτμόσφαιραν, καὶ θὰ σφουρηλατήσῃ τοὺς χαρακτῆρας, οἱ ὅποιοι θὰ δημιουργήσων αἴθριον μίαν καλύτεραν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. Φ. Πολίτης χαρακτηρίζει τὴν κρίσιν ὡς πρόβλημα ἠθικῆς ἐνότητας τοῦ λαοῦ, καθ' ὃ δὲν ὑπάρχει ἔθνος ὡς ἠθικὴ ἔννοια. Οἱ Ἕλληνες δὴλα δὴ δὲν ἔχομεν μνήμην καὶ ἰδανικά, ἦτοι συνείδησιν παρελθόντος καὶ ἐλπίδα μέλλοντος, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν ἠθικὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐνῶ ὑπὸ τοὺς Τούρκους εἶχε χάσει τὰ πάντα, κατώρθωσεν ὅμως νὰ διατηρηθῆ ὡς τοιαύτη ἠθικὴ ἐνότης, διότι τῷ εἶχεν ἀπομείνει ἡ *θρησκεία*, τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεώς του ἀλλὰ καὶ ἡ μοναδική του ἀφετηρία διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὁμοῦ μετὰ τῆς θρησκευτικῆς του προσκολλήσεως εἰς τὰ ἔθνικα ἔθιμα. Ἡ ἠθικὴ αὕτη ἐνότης σήμερον οὐδαμοῦ, λέγει, φαίνεται, διότι «οὔτε σύνδεσμος ὑπάρχει μὲ τὸ παρελθόν, οὔτε καὶ κάποιος δραματισμὸς διὰ τὸ μέλλον»· οὔτε ἔθνικὴ μνήμη, οὔτε ἔθνικὴ ἐλπίς. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μεταπολεμικὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἰδίως δὲ τῆς πρωτεύουσας, εἶνε ἄτομα ἀπλᾶ, συνδεόμενα πρὸς ἀλλήλα διὰ μόνου τοῦ ἀσθενεστεροῦ τῶν δεσμῶν: τῆς γλώσσης. Τὸ ἐν τῇ ἀνυπαρξίᾳ ἔθνικῆς μνήμης καὶ ἰδανικῶν ἀσύνδετον τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας φυσικὸν εἶνε νὰ ἐνέχη ἐν ἑαυτῇ τὰ σπέρματα τοῦ μαρasmus, ὅστις εἶνε ὁ παραίτιος τῆς παντοίας κρίσεως, τὴν ὁποῖαν διερχόμεθα. Πᾶσαι δὴλα δὴ αἱ ἐπὶ μέρους κρίσεις (πολιτικὴ, οἰκονομικὴ, ἠθικὴ, θρησκευτικὴ, ἐπιστημονικὴ καὶ, γενικῶς, πνευματικὴ) εἶνε συμπτώματα τῆς *κρίσεως τῆς ἔθνικῆς*, ἡ ὁποῖα εἶνε ἡ πρώτη καὶ κυρία κρίσις. Διότι ὅταν ὁ λαὸς δὲν ἐργάζεται ὡς σύνολον, οὐδεμιᾶς φύσεως περισυλλογῆ εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ. Δέον λοιπόν, κατ' αὐτόν, νὰ ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ ὄχι μονομερῶς εἰς τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα, ἀλλὰ εἰς τὴν *αὐτογνωσίαν*, ἦτοι εἰς τὴν *μελέτην τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἱστορίας* τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἵνα τοιοιούτῳ τῷ ἀναζωογονήσωμεν τὴν ἔθνικὴν μνήμην, καὶ τὸν διαφωτισώμεν περὶ τῶν ἀμέσων προγόνων του. Δέον νὰ δημιουργηθῆ οὕτω συνεκτικὸς ἠθικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν ἀτόμων, διὰ νὰ κατορθωθῆ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβόλη ἀνωτέρων ἠθικῶν διδασμάτων.

Τοῦτο φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ γείνη *διὰ τῆς ἔθνικῆς ἀγωγῆς*, ἡ ὁποῖα θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς μελέτης τοῦ λαοῦ μας: τῶν παραδόσεων, τῶν ἐθίμων, τῶν ἱεραμάτων, τῆς λαϊκῆς τέχνης, τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθημάτων, «ὅπως παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως μοναστηρίων», καὶ τῶν μεγάλων ἐν Ἑλλάδι θρησκευτικῶν φυσιογνωμιῶν. Ἡ ἀγωγή αὕτη θὰ συντελεσθῆ τὸ μὲν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ὡς «μόνης γλωσσικῆς μας πραγ-

ματικότητος», τὸ δὲ διὰ τοῦ σεβασμοῦ ὁρισμένων πνευματικῶν ἰδανικῶν ἐκ μέρους τῆς πολιτείας, διατηρούσης ἄθικτα σοβαρὰ ἀντικειμενικὰ κριτήρια.

Ὁ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς δεκαετίας χαρακτηρίζει τὴν περίοδον ταύτην ὡς «*κυριαρχίαν τῶν κατωτέρων συναισθημάτων*», προελθοῦσαν ἀπὸ τὴν μεγάλην μεταπολεμικὴν κοινωνικὴν ἀνατροπὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτομὴ τοῦ ἑλληνικοῦ συνόλου ὄχι μόνον οὐδεμίαν ἀντέταξεν ἀντίστασιν κατὰ τῆς κυριαρχίας τῶν κατωτέρων συναισθημάτων, ἀλλὰ καὶ «αὐτοὶ (οἱ μεμορφωμένοι) ἦσαν οἱ πρῶτοι, ποὺ ἀρπάχθησαν ἀπὸ τὰ κατώτερα συναισθήματα καὶ ἔγειναν καὶ αὐτοὶ π λ ἦ θ ο ς». Ἡ κυριαρχία αὕτη τῶν κατωτέρων συναισθημάτων κατεπόντισε λέγει, ὄχι μόνον τὴν λογικὴν, ἀλλὰ καὶ «τὰ προαιώνια κειμήλια τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς: τὴν στοργὴν καὶ τὴν φιλίαν». Ἡ ἔλλειψις δὲ ἀντιστάσεως εἰς τὰ νοσηρὰ συμπτώματα ὀφείλεται εἰς τὴν περίφημον ἀπομόνωσιν τοῦ καθενός μας ἀπὸ τὸ σύνολον». Ὁ Ἕλλην δὲν ἀνέχεται ἄλλην ὀλότητα ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν. Ὁ ἄλλος πλησίον κατοργηθῆ ὁ καθεὶς νομίζει ὅτι εἶναι μόνος. Ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος, ὑποφέρουν ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ ἀτόμου. Ὁ *φθόνος εἶνε ἑλληνικὸν συναισθημα*. Ἀτομικόν, λοιπόν, πάθος, πρῶτον, καὶ ἔπειτα, ὡς ἐπακόλουθον, διχόνοια. Ἄτὰ τὰ δύο ἔκαμαν διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν πολὺ περισσότεραν βλάβην ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

Τούτου τεθέντος, ἡ ἀνόρθωσις φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐὰν διὰ τῆς κοινῆς πάντων προσπαθείας ἡ σκεπτομένη τάξις ἀποκτήσῃ *ἠθικὴν ἀντοχήν*. Πρέπει, λέγει, νὰ δημιουργηθοῦν οἱ Ἕλληνες τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἀντέχουν εἰς τὰ δῆγματα τῶν παθῶν των, «ὅπως ὁ ἀρχαῖος σπαρτιάτης ποῦ εἶχε τὴν ἀλεπού στὸν κόρφο του». Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε τὸ πρόγραμμα τῆς «*ἔθνικῆς ἀνατροφῆς*», ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ εἰς τὸ κράτος: διὰ νὰ δημιουργηθοῦν *χαρακτήρες ἠθικοὶ* ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς «ὅτι ὁ Ἕλλην πρέπει νὰ τὸ πάρη ἀπό αἰσιν ὅτι εὐρίσκειται μέσα σὲ σύνολον». «*Ἐπαγγελματικὴν ἠθικὴν*» πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας· δηλαδὴ ὅτι κατ' ἔξοχὴν μᾶς λείπει».

Ἰδίως εἰς τοῦτο εἶνε κεκλημένη νὰ ἐργασθῆ ἡ ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐκπαίδευσις δηλ. πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ *κοινωνικὸν σκοπὸν*: ὀφείλει νὰ μάθῃ εἰς τὰ ἑλληνόπουλα ὅτι «ἂν ἕνα πρᾶγμα δὲν γίνῃ σωστό, ὑποφέρει ἡ κοινωνία». Ὁ καθεὶς μας ἔχει χρέος νὰ ἐπιτελῆ κατὰ τὴν κοινωνικὴν του λειτουργίαν μὲ βάσιν τὸν κοινωνικὸν του χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε

ἄλλο τι εἰ μὴ «ἡ συμφωνία τῆς προσωπικότητος τοῦ καθενὸς μὲ τὸ γενικὸν συμφέρον». Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀποστολὴν τοῦ σχολείου εἶνε συναφὲς καὶ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, ὁ κ. Παπαντωνίου φρονεῖ ὅτι ἡ καθαρεύουσα «ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν προφορικὴν τοῦ ἔθνους τόσον πολὺ, ὥστε ἔμεινε μόνον γλῶσσα τῶν λογίων». Ἐντεῦθεν, «ὄσο ὁ χυμὸς τῆς προφορικῆς ἀνεβαίνει, ἡ καθαρεύουσα φαίνεται ἤχος κενὸς περιεχομένου»! Ἡ γλῶσσα θὰ γείνη ἀσφαλῶς λαϊκὴ, ἄγνωστον ὅμως πότε καὶ πῶς.

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

Ἡμερομηνία	Κυριακαὶ Ἐυαγγέλιον	Κυριακαὶ Ἀποστόλων	Ἑορταζόμενα	Ἡχοί
ΑΠΡΙΛΙΟΣ				
3	Κυριακὴ Δ' τῶν Νηστειῶν	Κυριακὴ Δ' τῶν Νηστειῶν	—	—
10	» Ε' Νηστειῶν	» Ε' Νηστειῶν	—	—
17	» τῶν Βαΐων	» τῶν Βαΐων	—	—
24	Α' ΠΑΣΧΑ	Α' ΠΑΣΧΑ	—	—

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀξιέπαινος θεῶσις.

Ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Δράμας-Καβάλλας «Ὁ Ἐργατής» ἀνέγνωμεν ἄρθρον τοῦ κ. Σωτ. Κουλαξίζι ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ναζωραῖος κομμουνιστής!», διὰ τοῦ ὁποίου ἀναιρεῖται ἡ πρόχειρος δικαιολογία τῆς «ιδεολογίας» κομμουνιστῶν τινων ὅτι καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο κομμουνιστής, ἀναπτύσσεται δὲ ὀρθῶς ὅτι χριστιανισμὸς καὶ κομμουνισμὸς εἶνε ἰδέαι ἀντίθετοι. Σημειοῦμεν μετ' ἐπαίνων τὸ ἄρθρον τοῦτο ἵνα παροτρύνωμεν καὶ ἄλλους εἰς παρομοίαν δημοσιογραφικὴν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα εἰσβαλόντος κομμουνιστικοῦ μιάσματος· διότι μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας εἶνε δυνατὸν νὰ φρονηματισθῆ ἡ νεολαία, καὶ οὐχὶ διὰ τῶν βιαίων μέσων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδεμία ἀποκομίζεται διαφώτισις περὶ τοῦ ἀσυστάτου τῶν κομμουνιστικῶν θεωριῶν.

Καὶ ἐκεῖ τὸ αὐτό ;

Προκειμένου νὰ προβληθῆ καὶ ἐν Θεσσαλονικῇ μία γνωστὴ ἤδη εἰς τοὺς ἀθηναίους κινηματογραφικὴ ταινία προπαγανδίζουσα προφανῶς τὸν κομμουνισμὸν καὶ διασύρουσα τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς, ἡ Γενικὴ Διοίκησις τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας κατήρτισεν ἐπιτροπὴν, ἣτις καὶ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτῆς, τὸ μὲν διότι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἶνε καταφανὴς ἡ πρόθεσις διασυρμῆ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου κατὰ τρόπον χουδροειδῆ καὶ χυδαίου.

τὸ δὲ διότι τὸ ἔργον προπαγανδίζει καταφανῶς ὑπὲρ τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν, καὶ διότι λόγῳ τῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Θεσσαλονικῆς καὶ τινων ἐξαιρετικῶν συνθηκῶν ἢ προβολῆ τῆς ταινίας ταύτης ἀναμφισβητήτως θέλει προκαλέσει διατάραξιν τῆς δημοσίας ταξέως καὶ ἰδιαίτέρως ἐπὶ τῶν σημείων τῆς ἀναπαραστάσεως εἰς δύο πράξεις τῶν ἀντισημιτικῶν διωγμῶν, οἵτινες ἀποδίδονται σκοπίμως εἰς τὸν κληρον, τελευταῖον δὲ διότι ἐν γένει ἢ προβολῆ τῆς ταινίας ταύτης θὰ προσβάλῃ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως ἀδιακρίτως δόγματος, πρᾶγμα ἐκ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δημιουργηθῶν διαμαρτυριαὶ καὶ νὰ διαταραχθῆ ἡ δημοσίαι τάξις. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐγνωμάτευσε καὶ ἡ ἀθηναϊκὴ ἐπιτροπὴ ὅτε εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ἐνταῦθα ἡ προβολῆ τῆς ἐν λόγῳ ταινίας καὶ ἠκούσθησαν κατ' αὐτῆς διαμαρτυριαί. Καὶ ἡ ταινία ἀπηγορεύθη. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπῆλθε μετάγνωσις, καὶ ἐπετράπη. Θὰ εἶνε πολὺ εὐτυχεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς, ἐὰν δὲν πρόκειται καὶ ἐν τῇ πόλει των νὰ σημειωθῆ ἡ αὐτὴ διεκκυστινὴ.

Τί γίνεται ἀλλαχοῦ.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν βουλὴν ὑπεβλήθη νομοσχέδιον κατὰ τῆς διεξαγομένης ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς σχολαῖς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας. Κατὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐξανέστησαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, οἱ τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ὑπεστήριξεν αὐτό, καὶ ἐψηφίσθη. Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν περὶ τοῦ νομοσχεδίου ὁμιλῶν ἐτόνισεν, ὅτι εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ἡ καταπολέμησις τῆς βλασφημίας καὶ τῶν ἀνευλαβειῶν τῶν κομμουνιστῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἰδρύμασιν. Ἐξετάσαντες ἐπέισθημεν, ὅτι καὶ ἡ Ἀγγλία εἶνε χώρα φιλελευθέρη καὶ πεπολιτισμένη, τοῦλάχιστον ὅσον καὶ ἡ Ἑλλάς...

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἁ. Ἱερά Σύνοδος συνήλθε δις κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἐξετάσασα διάφορα ζητήματα. Ἰδίως δὲ ἀπασχόλησεν αὐτὴν τὸ ζήτημα τῆς ἐνταθείσεως πάλιν διὰ τῶν Οὐνιτῶν προπαγάνδας καὶ τῆς ἐπιδεικνυομένης πρὸς αὐτὴν καὶ ἐν γένει πρὸς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἀδιαφορίας τοῦ Κράτους. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάνισεν ὅπως διὰ μακροῦ ἐγγράφου ὑπομνήσῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰς ἐν τῷ Ὑπομνήματι τῆς Ἱεραρχίας αἰτήσεις αὐτῆς καὶ τὴν ἄμμεσον λύσιν τῶν διαφορῶν ἐν

γένει ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ τὴν λήψιν μέτρων κατὰ τῆς ἀποθραυστικῆς ξένης προπαγάνδας.

— Ἡ Δ. Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε τὸ ὑπὸ τοῦ Μακ. Προέδρου ὑποβληθὲν σχέδιον «Ταμείου Κηρύγματος», ἀπεφάσισε δὲ ὅπως ζητήσῃ τὴν κύρωσιν αὐτοῦ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

— Τῆς ἱεραῖς ἀποδημίας εἰς τοὺς Ἅγιους Τόπους κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Πάσχα ἐγκρίσει τῆς Ἱεραῖς Συνόδου θὰ ἡγηθῇ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολύκαρπος.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφανοῦ ἀσθενῶν παραμένει ἐν Καλάμαις, τῆ πατρίδι αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ ἐκ Λευκάδος.

— Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶν Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δανιήλ.

— Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ 4 ἀρξαμένου) ἐπέσπευτο τὸν Μακαριώτατον ὁ ἄρτι ἐκ Λειψίας ἀφικόμενος ἔγκριτος καθηγητὴς τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας ἐν τῷ αὐτόθι Πανεπιστημίῳ καὶ πρῶν πρύτανις αὐτοῦ κ. F. Renntdorf (ὅστις τυγχάνει ἅμα καὶ πρῶτος ἱεροκλήτῃς τοῦ πανεπιστημιακοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Παύλου). Ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὸν κ. Renntdorf διὰ τὰ φιλορθόδοξα καὶ τὰ φιλελληνικὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἐπανειλημένως ἐπεδείξατο οὗτος, πολλαπλᾶς παρασχὼν ὡς καθηγητὴς καὶ ὡς πρύτανις τοῦ ἐν Λυψίᾳ πανεπιστημίου εἰς τοὺς Ἕλληνας σπουδαστὰς καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς αὐτόθι ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος ὑπηρεσίας. Ὁ κ. Renntdorf ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξέφρασε τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ὧν ἐμφορεῖται πρὸς τὴν γεγραπὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὡς διατηρήσασαν ἀδιαλώβητον τὴν ἀρχέγονον χριστιανικὴν πίστιν. Ὁ κ. καθηγητὴς θὰ παραμείνῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἵνα παρακολουθήσῃ τὰς ἐορτὰς τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα ὡς τελοῦνται αὐταὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ.

— Εὐσεβὴς δωροδόχης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται κατὰ ρητὴν ἐπιθυμίαν του, ἐδήλωσε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Χριστ. Ἐνώσεως τῶν Κορασίων αἰδ. Κατηχητὴν Ἀγγελον Νησιώτην τὴν προσφορὰν μεγάλου οἰκοπέδου ἐν Κηφισίᾳ καὶ τὴν ἀνέγερσιν Μεγάλου Ἀναρρωτηρίου ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως Κορασίων πρὸς ἀνακούφισιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόρων καὶ ὀρφανῶν προφυματικῶν κορασίων.

— Ὑπὸ τῶν Χριστ. Ἐνώσεων τῶν Νέων ὧν προεδρεύει ὁ αἰδ. Ἀγγελος Νησιώτης, ἀπεφασίσθη ἡ δωρεὰ ἑκατὸν ἐνδυμασιῶν καὶ ὑποδήσεως τῶν ὑπερε-

κατὸν ὀρφανῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, καθ' ἃ ἀναγράφει ἡ «Καινὴ Κτίσις».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίας ἀπέλυσε Ἐγκύκλιον ἔκκλησιν πρὸς τὸ ποιμνιον αὐτῆς ὑπὲρ ὑλικῆς ἀρωγῆς πρὸς τὸν Πανάγ. Τάφον. Ἡ ἔκκλησις αὕτη θὰ ἀναγνωσθῇ ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τοῦ κλίματος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Τὰ συλλεγησόμενα διὰ τῶν δίσκων χρήματα θὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Συνόδου, ὁπόθεν καὶ θὰ διαβιβασθῶσιν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

— Ὁ σεβ. Μητροπολίτης Βαρσοβίας κ. Διονύσιος ἔγραψε τῇ 22 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. πρὸς τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ὅτι θεωρεῖ ὡς καταλληλότερον τρόπον συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου τὸ κανονικὸν κέντρον, τὴν Κ)πολιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συγκληθῇ αὕτη ἐν Ρουμανίᾳ ἢ Γιουγκοσλαυίᾳ, ἔνθα καὶ πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ ὀρθόδοξοι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπολαύει τῆς κρατικῆς ὑποστηρίξεως. Χρόνον καταλληλότερον διὰ τὴν σύγκλησιν θεωρεῖ τὸν Αὐγούστον ἢ τὸν Σεπτέμβριον ἐ. ἔ. Ἡ Πολωνικὴ Ἐκκλησία ἀπεφάσισε ν' ἀντιπροσωπευθῇ διὰ δύο ἐπισκόπων, 4 κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Ἡ δικαιοδοσία τῆς Συνόδου, φρονεῖ, πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὸν καταρτισμὸν «Κανονισμοῦ» τῆς Οἰκ. Συνόδου, «Διατάξεως» περὶ τῆς δράσεως τῆς Συνόδου ταύτης καὶ «Προγράμματος» τῶν ζητημάτων καὶ τῶν ὑπομνημάτων τῶν ὑποκειμένων τῇ μελέτῃ καὶ ἀποφάσει τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Βατικανὸν ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἐγκύκλιον περὶ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 110 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως τοῦ φωτιστοῦ τοῦ σλαβικοῦ κόσμου ἁγίου Κυρίλλου. Ἡ ἐγκύκλιος ἀναφέρεται πρὸς τοὺς ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ καὶ Τσεχοσλοβακίᾳ κατολικούς ἐπισκόπους, ὧν ἐπαινεῖται ἡ ἐπιθυμία πρὸς ὅσον τὸ δυνατόν πανηγυρικώτερον ἐορτασμὸν τῆς ἀμφιετηρίδος ταύτης, μεθ' ἧς συνδέεται καὶ ἡ περὶ τοῦ ἁγ. Μεθοδίου μνήμη. Ἐξαίρεται ἡ σημασία τῶν δύο πρωτοδιδασκάλων τούτων τῆς πίστεως ἐν τῇ ζωῇ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκχριστιανισθέντων σλαβικῶν λαῶν καὶ καταβάλλεται προσπάθεια ἀποδείξεως ὅτι οὗτοι ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρώμην. Ἐν τέλει ἡ ἐγκύκλιος ἀπαριθμεῖ τὰ ἰδρύματα, ἅτινα ἀσχολοῦνται περὶ τὴν οὐνιτικὴν προπαγάνδαν ἐν ταῖς

σλαβικάς χώρας, καὶ ποιεῖται ἐκκλησιν πρὸς τὸν κατολικὸν κόσμον πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν.

— Κατὰ πληροφῶριαν τοῦ κατολικοῦ περιοδικοῦ «Die Schilbwache» οἱ μικτοὶ γάμοι ἐν Γερμανίᾳ ἀποτελοῦσι σπουδαίαν ἀπώλειαν τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὴν ἀσθηρότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διατάξεων. Τῷ 1924 π. χ. ἐπὶ 48150 μικτῶν γάμων μόνον 18129 ἠδολογήθησαν ὑπὸ λατινοῦ ἱερέως, ἐπὶ δὲ 68727 γεννήσεων ἐκ γάμων μικτῶν, μόνον 33581 παιδιά ἐδέχθησαν τὸ κατολικὸν βάπτισμα. Μέγας ἀριθμὸς τῶν τοιοῦτοτρόπως ἀποξενουμένων ἐκ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας προσέρχονται εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν, κατὰ τὴν «Semaine Religieuse», ἀλλὰ καὶ πολλοὶ καταντῶσιν εἰς θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν ἢ εἰς ἀπιστίαν παντελεῖ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κωνστ. Ματζέξου, Περὶ διατονικῶν κλιμάκων.— *Τοῦ αὐτοῦ,* Ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς γενέσεως τῶν διατονικῶν κλιμάκων. Ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. (Συνεδρία τῆς 13 καὶ 27 Μαΐου 1926).

Παναγ. Ι. Μπρατσιώτου. Καθηγητοῦ τῆς Β βλίκης Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, Ὑπομνημα περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ Μ. Ἐκπαιδεύσει, πρὸς τὸ σεβ. ἐπὶ τῶν θρησκευμάτων καὶ τῆς παιδείας Ὑπουργεῖον.

Πολυκάρπου Συνοδινοῦ μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, Εὐγένιος Διογενειδῆς. Ἀθήνησι 1927.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Ἡγλίον τῆς Ι. Μονῆς Ἀγίου Νικολάου ἢ Βάθειας διακηρύσσει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πενταετοῦς ἐνοικιάσεως τὸ εἰς τὴν Κοινότητα Μύστρου κείμενον κτῆμα τῆς Μονῆς, ἐπιλεγόμενον Ξαρηστή. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Χαλκίδι εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν Δημοπρασιῶν τὴν 1ην Μαΐου 1927 ἡμέραν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς 10 πρῶνῆς ἕως τῆς 12ης ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς, τοῦ Συμβολαιογράφου Χαλκίδος κ. Ἰωάννου Τζιῶτου καὶ τοῦ κ. Οἰκουμενικοῦ Ἐφόρου Χαλκίδος ἢ τῶν νομίμων αὐτῶν ἀναπληρωτῶν. Πρώτη προσφορὰ διὰ τὴν δημοπρασίαν ταύτην ὀρίζεται Δραχ. 1000 ἐτησίως. Οἱ βουλόμενοι ἵνα λάβωσι γνῶσιν τῶν ὄρων τῆς παρουσίας μισθώσεως θέλουσιν εἶθρ αὐτοὺς εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὸ Συμφεῖον τοῦ κ. Ἰωάννου Τζιῶτου ἐν Χαλκίδι. Ἐν Ἱ. Μονῇ Βάθειας τῇ 22 Μαρτίου 1927.

Ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μπουνάσης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γρεβενῶν Προκηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἢ ἐκποίησιν ἐνὸς ἀγροῦ τῆς Μονῆς εἰς θέσιν «Μετόχι Παρασκευῆς» ἐκ στρεμμάτων 35. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Δεσκάτῃ καὶ εἰς τὸν συ-

νήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 17ην τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ. ἔ. 1927 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Συμφοῦντος Εἰρηνοδίκου Δεσκάτης Κωνσταντίνου Καλοῦδη ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του, τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος συμφώνως τοῖς ὄροις τῆς ὁρ' ἀριθ. 14 ἐ. ἔ. διακηρύξεως ἡμῶν εὐρισκομένης εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς καὶ Κοινότητος Δεσκάτης. Ἐνθα εἰ βουλόμενοι δύναται νὰ λάβωσιν γνῶσιν τῶν ὄρων αὐτῆς. Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μπουνάσης τῇ 28 Μαρτίου 1927.

Τὸ Ἡγλίον τῆς Ἱ. Μ. Ὀλυμπιωτίσης προκηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς μίσθωσιν 1] ἢ θερινὴ βοσκή τῶν λειβαδιῶν τῆς Μονῆς Παλκοῦρι καὶ Ἀμάρβη 2] πρὸς ἐκποίησιν 100 ἐρίφια καὶ τὸ παραχθισόμενον γάλα ἐκ τῶν αἰγοπροβάτων τῆς Μονῆς ἐπὶ 15 συνεχεῖς ἡμέρας συμφώνως πρὸς τοὺς ὄρους τῶν σχετικῶν διακηρύξεων εὐρισκομένων εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς ἔνθα οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Ἐλασσῶνι καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 11ην Ἀπριλίου 1927 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὀλυμπιωτίσης τῇ 27 Μαρτίου 1927.

Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἱ. Μονῆς Ἀγία Τριάς Ζουπανίου διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς ἐκποίησιν τὰ κάτωθι εἶδη καὶ ζῶα 1] 350 ὀκάδας ἔρια προβάτων, 2] 80 ὀκάδας ἔρια αἰγῶν, 3] 50 Ἀμνοὶ 4] 50 Ἐρίφια 5] 60 Αἰγες παλαιαὶ 6] 16 Τράγοι 7] 16 Κριοὶ, 8] 60 προβατίνες παλαιαί. 9] τὸ Γάλα τῶν γαλαρίων τῆς Μονῆς. Ἡ δημοπρασία θέλει ἐνεργηθῆ ἐν Καλαμπάκῃ καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 17ην Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12ης ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου Καλαμπάκας τοῦ τοῦ Οἴκ. Ἐφόρου καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγία Τριάς Ζουπανίου. Ὁ βουλόμενος λαβεῖν γνῶσιν τῶν ὄρων τῆς δημοπρασίας ἀποταναθῆτω εἰς τὸν Συμφεῖν Καλαμπάκης κ. Ἀντώνιον Σταθάκη. Ἱερᾷ Μ. Ἀγ. Τριάδος τῇ 29 Μαρτίου 1927.

Τὸ Ἡγλίον τῆς Ἱερᾶς Μ. Βράχου «ἢ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Προκηρύττει ὅτι. Ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν τριετοῦς ἐνοικιάσεως 70 στρέματα Χερσῶδης καλλιεργήσιμοι ἀγροὶ ἐκ τοῦ Σανοποτίου Βαθιῆς, καὶ ἐν τῷ Θεσεί Καλογήρου Πηγᾶδιον Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν ἀγίῳ Γεωργίῳ τὴν 1ην Μαΐου ἐ. ἔ. ἐνώπιον τοῦ Συμφοῦ κ. Κων. Μητράκου. Ἐν Ἱ. Μονῇ Βράχου τῇ 3 Ἀπριλίου 1927.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐποπτεύουσα Ἐπιτροπὴ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ΦΑΚΙΔΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ
Διευθύντης
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθ. Πανεπιστημίου
Τίμημα ἐτησίως ἔγγραφῆς
Ἐσῶτ. Δρχ. 50. Ἐξῶτ. Φρ. 50. Ἀμερικῆς Δολ. 3

Τύποις «Φοῖνικος» ὁδὸς Σταδίου 38 Ἀθῆναι